

יציאת כל הכוכבים, על כן צ"ל שם צ"ל רס"ו צמוקגר כי דעת הגר"א כדעת הגאונים, דמזמן שקיעה מתחיל צין השמשות, וכדעת בעל העיטור שהציא הש"ך שם. וגם כי מולי כל החולקים, דהיינו צמג"א סי' של"א [סק"ב], משום דאלו עושים מלאכה קרוב להני ג' חלקי מיל, וכן נחתם סופר סי' פ' הנ"ל, וכתב המג"א דמשום הכי החמיר הרדב"ז [מ"א סי' רפ"ב] גם לענין מילה דמקדימין לקבלת שבת במקומו.

והנה כאן ג"כ מקדימין לקבלת שבת, ובתחילת השקיעה כמעט כל הקהילה צביהכ"נ וכבר הדליקו נרות לכבוד ש"ק, והנהגות כבר סגורים, וכל שכן שפורשים ממלאכה. ובפרט כי צמנחת כהן ג"כ חזר ושנה כמה פעמים צמאמר אחד ומאמר ב', דהכל נאמר למי שצקי היטב לשער זמן צין השמשות יש לעשות כדעת ר"ת, וגם לענין מילה כתב אם יש יום מעונן ישערו ציום שלאחריו, ואם יש איזהו ספק יש למוול ציום שלאחריו. ועוד כתב, שאין מעמיד דעתו, אך ורק אם יסכימו חכמי ישראל, אלמא שלא החליט דעתו בצטת.

וביום אחרון אחר ששקעה החמה כמו ד' מינוט, שאלתי למי שיש לו מורה שעות כזוון, השיב כמו איזה מינוט סמוך לשעה 6 כמו 5 מינוט, א"כ בגליל ריטשע אפשר כי כבר הי' כמו ג' רביעי מיל לנחת הכוכבים. וגם כי מ"ש צספר מנחת כהן שאין כל כך חששא צהאי זמנא, דהא פסק רמ"א צ"י"ד

סי' רס"ב [סעי' א'] כי צמוך זמנו קודם יום ח' יאל צדיעצד, ואי"ל להטיף דס צרית. והנה כן כתב הרמ"א, אלל הש"ך [ס"ק ב'] וטו"ו [ס"ק ב'] הא חולקים צהדיא דצריך להטיף דס צרית, רק שאין זה דוחה שבת, וכן פסק צשאגת אריה [סי' נ"ב] דאפי' צדיעצד לא יאל, אלל דלסצרתו אין צריך להטיף דס צרית דלפי הזמן אשר צמקומו, וכמ"ש צהגר"א.

וע"ד הצאהן-אוה"ר, נאמר לי כי מאחרים הזמן, ויש להחודע צאיזה זמן יש לילה לפי מורה שעות שלהם. ואם יש צמוך זמן ההוא ג' רביעי מיל, ודאי יש להמתין עד יום ג', צפרט דיש די סמיכה על דברי הגאונים, וכמו שכתבו צס' אות חיים ושלום [סי' רס"ב סק"י] וצתשו' מנחת אלעזר [מ"א סי' כ"ג], כי כן דעת התניא [בסדרה, וצשו"ע הרב או"ח סי' רס"א]. וכבר נאמר דלפי ראות עיניו צמקומו. ואם יש אפי' ספק צין השמשות, כמ"ש המג"א [שם] לענין שבת, והוא הדין צמילה, וכמ"ש צתשו' חתם סופר דעיקר מצוה ציום ח' דרמיא עליה זהו דוחה שבת, דלהיות נימול למ"ד דמילה ע"י נכרי כשר, למה דוחה שבת, יעשה ע"י גוי, אלל על כרחך דרק לענין שיהי' נימול מהני מילת נכרי, אלל המצוה דרמיא עליה דאכ, נכרי לאו צר מצוה הוא. ועל כן צריך להחמיר אפי' צספק צין השמשות, כנלענ"ד.

ידידו דוש"ת

הק' מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד יצ"ו

סימן מ

אם הפרקים הנמצאים בחומשים הם מהלכה למשה מסיני, וברעת ר"ת בפרשה סדורה

דבר זה, כיון דפרשה זו לא מזכרה צס"ס דידן ולא צירושלמי, אם שינה כשר. ופליגו צזה הצ"ח והטו"ו [ס"ק ה'] וצתשו' רמ"ע [מפא"נ] סי' ק"ו, דהצ"ח ס"ל דממה שכתב הטור אם שינה כשר, משמע דאם עשה פרשה סדורה כמ"ש צתמונתה, ודאי כשר. א"כ על כרחך הטור חולק על הרמב"ם שמונה צפ"י מהל' ס"ח [ה"א] צין דברים הפוסלים ס"ח היינו אם הניח פנוי וריות צשיטה, צמקום שאין פרשה כלל, וכיון דפרשה סדורה לא מזכר צס"ס, לדעת הרמב"ם פסול. והטו"ו ס"ל דגם הקדמונים ג"כ דעתן לעשות פרשה סדורה צמקום שיש צלא"ה פרשה, ורק צא ללמדנו אם לא כתב צתמונתה של ספרים קדמונים כשר, היינו אם שינה.

ובתשובות רמ"ע [שם] הוסיף לומר, דעל כרחך מ"ש סדור קדמונים אין הכוונה לעשות כן, דא"כ פסול לדעת הרמב"ם, אלל אדרבה כוונתו להיפוך להראות לנו צתמונת

להרב [מו"ה דוד צבי קאטצבורג כ"ץ] העורך קונטרס תל תלפיות ג"י

אחדש"ה, הנה ע"ד מ"ש צתשובה הגה"ל אצדק"ק סאטמאר ז"ל, צהנמצא צכל חומשים סדר "קאפיטל", דהוא ג"כ הלכה למשה מסיני, יען שנתקבל צכל ישראל. ומציא ראה ממס' נדרים דף ל"ו ע"ב. ודאי אינו מוכח, דהפסוקים ודאי מורים רק כפשוטו, וכמ"ש ג"כ צמס' מגילה דף ג' [ע"א] וצמס' קידושין [ח' ע"א] דקורא נמי פסוקים כמשמעו.

והנה לענין פרשה פתוחה וסתומה איחא צמוס' מנחות דף ל"ב [ע"א ד"ה והאידנא], שמצא ר"ת צסדר קדמונים עוד פרשה שלישיית והוא פרשה סדורה, וצתמונתה שכותב עד חצי השיטה ומניח שארית השיטה ומתחיל צשיטה שאחריה שם נגד מקום סיים שיטה שלפניה, והציאו הטור סי' ער"ה. וכתב על

סדורה שלא לעשות כן. ועיין בשו"ת מרן חתם סופר חיו"ד סי' רס"א שהביא בשם רבו מרן הגאון מו"ה רבי נתן אדלער ז"וק"ל, שהעיד שראה בליווארנא חנ"ך שהיו מזוינים שם פתוחות וסתומות וזכמה מקומות גם סדורה, וע"כ מוכח מזה דלא כמשוזה הנ"ל.

ובערתה לענ"ד י"ל כמו כן לענין הקאפיטל, כיון דלא הוזכר בש"ס שום רמז מזה, אי אפשר לומר לעשות איזה הפסק, דלא פסול לדעת הרמב"ם. והא כל האחרונים בספרי הפוסקים זכתיב סו"מ כתבו דעיקר כדעת הרמב"ם שהגיה ספרו וכתבו כדעת בן אשר, שנתקבלו בכל אה"ק ותפוזות ישראל, וכמ"ש זמנחת ש"י כידוע. ועיין בקצת הסופר סי' ט"ו ובלשכות סי' ט"ז. וכן בס' בני יונה עם דעת קדושים מקדש מעט וגדולי הקדש זהל' ס"ת סי' ער"ה הנ"ל. וא"כ אפשר כי הקאפיטלן אינן רק למנין הפסוקים כמו שהוא בחומשים.

ועתה בא לידי חומש התורה עם מסורה גדולה וקטנה, עם פי' מרן מהרא"ו ז"ל [הגר"א] ונקרא אדרת אליהו, ועפ"י מנחת ש"י ומנורת שלמה ומנחת כליל, והוא פירוש קוצב ע"ד המסורה עפ"י רבינו רמ"ה ואור תורה, ונראה שהוא מדויק ביותר ע"ז. וראיתי חידוש, כי הפסוקים אינן מרומזים עפ"י סדר הא"ב, רק ה' ה', כלומר ה' יו"ד ט"ו וכן עד סופו, והפרשיות של מנין הנקראים כמו שלישי ורביעי חמישי עד שביעי אינם מרומזים ולא נרשמים כלל, והקאפיטלן הן מן הנד מרומזים כסדר. ובסוף חומש זראשית מונה להפסוקים, כמו"כ מנין פתוחות וסתומות וגם סדריו, נראה מזה ג"כ דנכתוב על פרשיות סדורות, ושז מונה הפרקים ג"כ, וזוה ודאי כוונתו על מה שנקרא קאפיטל. ובמס' זרכות דף י' [ע"א] קורא לקאפיטל תהלים פרשיות, ואפשר דלא ילפינן מדברי קבלה לתורה.

כט. הוספת המחבר: עיין בקונטרס תל תלפיות [מחברת ל' אות י"ט] מה שהשיג ע"ז הרה"ג העורך נ"י. והנה מ"ש שם שדברי אינו מובן, דהא נקודות וטעמים הלכה למשה מסיני, ועם כל זה אם כתבם בספר תורה, פסול. והנה שם ודאי כן הוא, דהנקודות הן לצורך המבטא והברת התיבות, דבלא"ה אינו יוצא כלל, כדאיתא במס' ברכות בריש פ' היה קורא [י"ג ע"א] בקורא להגיה, וכן הטעמים ישנם מחברים משרתים מפסיקים מפסיק גדול מפסיק

והנה חומש הנ"ל נדפס בשנת תקס"ד עפ"י מצות רב גדול אצ"ד דק"ק דזארנא, ומדכיון לרשום הפרקים, נראה מדעתו דלא ס"ל כמ"ש בתל תלפיות, רק הו' כמו פרשה סדורה קבלה מקדמונים, אלא שאינו לענין שום הלכה וחלילה לעשות הפסק או ריוח יותר וכמו ב"ן תיבה לתיבה במקום שאינו פרשה לא פתוחה ולא סתומה, וק"ו הוא מפרשה סדורה שמתאלו ר"ת בסדור קדמונים, ובכל זאת הסכימו כל הפוסקים ראשונים ואחרונים שלא ליתן ריוח במקום שאינה פרשה לא פתוחה ולא סתומה כמ"ש הטור, כיון שלא נזכר בש"ס כלל. ולדעת הרמב"ם (שהסכימו כמעט כל הפוסקים אחרונים לעשות כדבריו זכתיב ס"ת), אם נותן ריוח במקום שאין פרשה פתוחה ולא פרשה סתומה פסול, כש"כ הפרקים מה שנקראים קאפיטל, דלא נזכר כלל גם בתקוני קדמונים. ועכ"פ אינו בכלל מה שאמרו זממ' נדרים [ל"ז ע"ב] פסוקים הלכה למשה מסיני, דאינן נקראים פסוקים אלא פרקים, שכולל כמה וכמה פסוקים וכמו פרקים שזש"ס, דפרק אחד כולל כמה משניות, כנלע"ד כ"ט.

וידידי הרב הגאון דומ"ץ ק"ק פה י"א, אמר לי כי כמדומה אשר בספר שדה חמד האריך בענין זה, וחלק זה אינו נמצא כאן, על כן יעיין בח"ה בספר זה אולי ימצא בקשמו בשלימות. ועד זמן ההוא לענ"ד לא ידפוס משוזה הנ"ל עד אשר ימצא בס' הנ"ל איזה הכרעה, והלא יש מקום לדפוס זה שמטות, ואם לא ימצא דבר מכריע, לענ"ד ידפיסה עם מה שכתב בתל תלפיות, וזמה שכתבתי לענ"ד בגליון זה כמובן.

והגני לסיים בכל חותמי ברכות
ידידו דוש"ת
הק' מרדכי ליב ווינקלער ח"פ מאד יצ"ו

קטן, ובאופן זה צריך לקרות, ולכן נאמרה ההלכה למשה מסיני. אבל בקאפיטלען אם הוא הלכה למשה מסיני, לענין מה נאמרה, וכדברי הגמ' במס' סוכה דף כ"ח [ע"א] למה לי הלכתא, ועי' נדה דף ל"ב [ע"א], א"כ על כרחך לענין הפסק נאמרה כמו פרשה סתומה או פתוחה. על כן כתבתי דרך אם אינו הלכה למשה מסיני אסור ליתן מקום שיור פנוי להפסיק, דאז להרמב"ם פסול כמו שנתבאר.